

Sygn. akt I ACa 637/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 lutego 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Ewa Jastrzębska (spr.)
Sędziowie :	SO del. Tomasz Tatarczyk SA Joanna Naczyńska
Protokolant :	Agnieszka Szymocha

po rozpoznaniu w dniu 27 lutego 2020 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki Akcyjnej w W.

przeciwko H. N.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 9 maja 2019 r., sygn. akt I C 1081/18

- 1) oddala apelację;
- 2) zasądza od pozwanej na rzecz powoda 8 100 (osiem tysięcy sto) złotych z tytułu kosztów postępowania apelacyjnego.

SSA Joanna Naczyńska	SSA Ewa Jastrzębska	SSO del. Tomasz Tatarczyk
----------------------	---------------------	---------------------------

Sygn. akt I ACa 637/19

UZASADNIENIE

Powód w pozwie z dnia 7 sierpnia 2018 roku wniósł o wydanie przeciwko pozwanej H. N. nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym i orzeczenie zapłaty kwoty 631 874,20 zł na którą składają się kwoty: 368 129,61 zł tytułem

kapitału kredytu z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 5 lipca 2018 r. do dnia zapłaty, 16 737,70 zł tytułem odsetek umownych za opóźnienie liczonych zgodnie z Regulaminem od kwoty kapitału kredytu za okres od dnia 6 lutego 2011 r. do dnia rozwiązania umowy tj. 1 września 2011 r., 246 306,86 zł tytułem odsetek ustawowych za opóźnienie, naliczonych od kwoty kapitału kredytu za okres od dnia 2 września 2011 r. do dnia 4 lipca 2018 r., tj. od dnia poprzedzającego wystawienie wyciągu z ksiąg bankowych. 700 zł tytułem opłat windykacyjnych - ograniczając odpowiedzialność pozwanej H. N. jako dłużnika rzeczowego do wartości nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy w S. VI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą o numerze (...), do wysokości hipoteki ustanowionej na tej nieruchomości.

W uzasadnieniu wskazał, że w dniu 2 czerwca 2008 r. zawarł ze S. N. porozumienie o restrukturyzacji kredytu udzielonego na podstawie Umowy Kredytu Obrotowego nr (...). W związku z brakiem spłaty zadłużenia przez S. N., wymagalnego w dniu 1 września 2011 r., umowa została rozwiązana. Na należącej do dłużnika nieruchomości położonej w S., dla której Sąd Rejonowy w S. VI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą i numerze (...), ustanowiona została hipoteka umowna kaucyjna w kwocie 740 000 zł celem zabezpieczenia przysługującej powodowi wierzytelności. Mimo kierowanych do dłużnika rzeczowego – pozwanej wezwań do zapłaty i chęci powoda do ugodowego zakończenia zaistniałej sytuacji, dłużnik nie podjął się ani spłaty zadłużenia ani kontaktu z powodem.

W dniu 15 listopada 2018 r. Sąd Okręgowy w Katowicach Wydział I Cywilny pod sygn. akt I Nc 468/18 wydał na rzecz powoda przeciwko H. N. nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym uwzględniając żądanie w całości.

Od tego nakazu pozwana wniosła sprzeciw.

Zarzuciła, że kredyt jakiego dotyczy przedmiotowe powództwo zaciągnięty był przez jej męża S. N., to on w całości odpowiadał za jego uregulowanie, pozwana nie miała dostępu do związanej z nim dokumentacji ani świadomości braku regulacji należności. Zarzuciła też brak przedłożenia przez powoda, możliwych do weryfikacji, dokumentów potwierdzających dokonanie przez jej męża wpłat, tym samym powód nie udowodnił, iż dochodzone przez niego roszczenie rzeczywiście odpowiada kwotom wskazanym przez niego w pozwie, zarzucała też brak udowodnienia dochodzonej kwoty w wysokości 700 złotych, podnosząc, że powód jako podmiot profesjonalny z pewnością posiada obsługę prawną w zakresie windykacji należności, co powoduje brak ponoszenia przez niego dodatkowych kosztów związanych z tego typu czynnościami, a nawet jeśli nie posiada takiego personelu, to nie wykazał co składa się na żadaną przez niego kwotę, w żaden sposób jej nie udokumentował. Nadto zarzuciła przedawnienie roszczenia w całości. Termin przedawnienia dochodzonych przez powoda roszczeń, jako roszczeń okresowych, zgodnie z treścią art. 118 k.c. wynosi 3 lata do daty ich wymagalności. Wobec braku podjęcia przez wierzyciela czynności związanych z ewentualną egzekucją należnego roszczenia, nie doszło do przerwania biegu terminu przedawnienia. Zgodnie z twierdzeniem powoda, o wypowiedzeniu umowy kredytu w dniu 1 września 2011 roku termin przedawnienia upłynął z dniem 1 września 2014 roku. Wskazała, że nieruchomość stanowiąca przedmiot objęty hipoteką stanowi współwłasność ułamkową, po 1/2 części, pozwanej i jej męża, a co za tym idzie nie stanowi ona majątku objętego wspólnością ustawową małżeńską. Pozwana udzieliła zgody na zaciągnięcie kredytu przez S. N., która to czynność prawna znajduje swoje źródło w art. 37 k.r.i.o. i odnosi się tylko do majątku objętego wspólnością ustawową małżeńską. Brak jest możliwości dokonania wykładni rozszerzającej, i objęcia dyspozycją tego artykułu również innych składników majątku pozwanej. Konsekwencją takiego stanu rzeczy jest brak możliwości objęcia egzekucją należącą do pozwanej 1/2 części prawa własności nieruchomości objętej hipoteką ustawową małżeńską będącej składnikiem jej majątku osobistego.

W toku procesu nastąpiły dalsze przekształcenia podmiotowe po stronie powodowej, a to na skutek podziału (...) S.A. i przejęcia na podstawie art. 529 § 1 pkt 4 k.s.h. części majątku tego Banku w formie zorganizowanej części przedsiębiorstwa przez (...) S.A w W. (k. 185-198). Następnie bank (...) S.A. w W. zmienił nazwę na (...) Bank (...) S.A. w W..

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 9 maja 2019r. Sąd Okręgowy w Katowicach:

1. zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 368 129,64 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 5 lipca 2018 r. do dnia zapłaty z ograniczeniem odpowiedzialności pozwanej do przysługującego jej udziału w wysokości ½ w prawie własności nieruchomości położonej w S., dla której Sąd Rejonowy w S. prowadzi księgę wieczystą numer (...) do wysokości ustanowionej na tej nieruchomości na rzecz strony powodowej hipoteki do kwoty 740.000,00zł;

2. oddalił powództwo w pozostałej części;

3. zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 12 518 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Ustalił w uzasadnieniu, iż pozwana H. N. była dłużnikiem rzeczowym (...) S. A., obecnie (...) S.A. w W.. Przeciwno pozwanej został wystawiony w dniu 5 lipca 2018r. wyciąg z ksiąg bankowych na łączną kwotę 631 874,20 zł.

(dowód: wyciąg z ksiąg bankowych nr (...), k. 7)

S. N. zawarł z (...) S.A. Oddział w Polsce z siedzibą w W. w dniu 6 czerwca 2008 roku umowę kredytu obrotowego nr (...) na kwotę 370 000 zł. Udzielony kredyt zabezpieczony został hipoteką kaucyjną do kwoty 740 000 zł na nieruchomości położonej w S. przy ul. (...) dla której Sąd Rejonowy w S. VI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą o numerze (...). Pozwana H. N. wyraziła zgodę na zaciągnięcie wskazanego zobowiązania, przez jej małżonka S. N., jednocześnie oświadczyła, że znane są jej postanowienia zawartej umowy. W tym okresie małżeństwie pozwanej i S. N. obowiązał ustrój wspólności majątkowej małżeńskiej. (dowód: umowa kredytu obrotowego nr (...), k. 21)

Pozwana złożyła podpis pod oświadczeniem o ustanowieniu hipoteki oraz oświadczeniem dłużnika hipotecznego o poddaniu się egzekucji w trybie art. 97 Prawa Bankowego. Treść dokumentu zawiera w sobie oświadczenie pozwanej o poddaniu się egzekucji z ograniczeniem do nieruchomości, na której ustanowiono hipotekę kaucyjną oraz zgodę na wystawienie bankowego tytułu egzekucyjnego do kwoty 740 000 zł.

(dowód: oświadczenie o ustanowieniu hipoteki z dnia 2.06.2008 r., k. 25, oświadczenie o poddaniu się egzekucji w trybie art. 97 PrBank. z dnia 02.06.2008 r., k. 26)

W dniu 3 września 2009 r. S. N. podpisał z (...) porozumienie o restrukturyzacji w/w kredytu, zadłużenie kredytobiorcy na dzień 11 sierpnia 2008 r. wynosiło 351 865,94 zł. Pozwana ponownie wyraziła zgodę na zawarcie przedmiotowego porozumienia oraz oświadczyła, że jest jej znana jego treść.

(dowód: porozumienie o restrukturyzacji kredytu udzielonego na podstawie Umowy Kredytu Obrotowego nr (...) z dnia 02.06.2008 r., k. 29)

W dniu 11 października 2010 r. pomiędzy małżonkiem pozwanej a (...) zawarto porozumienie o restrukturyzacji zadłużenia, wskazując, że stan zadłużenia na dzień 7 października 2010 r. wynosił 383 131,58 zł. S. N. ponownie złożył oświadczenie o poddaniu się egzekucji, tym razem do kwoty 766 263,16 zł. H. N. i tym razem wyraziła zgodę na zasady spłaty zadłużenia.

(dowód: porozumienie o restrukturyzacji zadłużenia wynikającego z Umowy Kredytu Obrotowego nr (...) z dnia 02.06.2008 r., zmienionej Porozumieniem o restrukturyzacji kredytu zawartym w dniu 01.09.2009 r. wraz z późniejszymi zmianami k. 35, oświadczenie o poddaniu się egzekucji k. 40)

Małżonek pozwanej nie dokonywał regularnych spłat kredytu, a te których dokonywał niejednokrotnie były znacznie niższe niż wymagana rata kredytu. Na dzień 18 czerwca 2018 r. saldo zadłużenia S. N. wynosiło 645 615,41 zł.

(dowód historia spłat kredytu k. 65-66, historia zmian struktury zadłużenia od 16.05.2014 r. do 18.08.2018 r. k. 67-97).

Pismem z dnia 11 lipca 2011 r. podpisanym przez pełnomocników Banku (...), kierowanym do S. N. wypowiedziana została umowa kredytu, pismo to odebrane zostało przez H. N. w dniu 18 lipca 2011 r.

(dowód: wypowiedzeniu umowy o kredyt płatniczy restrukturyzacyjny, k. 60, potwierdzenie odbioru korespondencji podpinane przez pozwami k. 61 i 62)

Poprzednik prawny powoda (...) S.A. z, siedzibą w W. w dniu 18 listopada 2011 r. wystawił przeciwko S. N. bankowy tytuł egzekucyjny nr (...) na kwotę 415 726,83 zł, obejmującą: kwotę 384 229,40 zł tytułem należności głównej, kwotę 30 797,19 zł tytułem odsetek umownych oraz kwotę 700 zł tytułem niespłaconych opłat prowizji i innych kosztów wynikających z umowy. Na wniosek wystawcy bankowego tytułu egzekucyjnego postanowieniem z dnia 20 stycznia 2012 r. Sąd Rejonowy w S. nadał wskazanemu tytułowi egzekucyjnemu klauzulę wykonalności przeciwko S. N. oraz H. N. z ograniczeniem jej odpowiedzialności do majątku objętego wspólnością ustawową małżeńską. Pismem z dnia 11 kwietnia 2013 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w S. E. S. zawiadomiła pozwaną o wszczęciu wobec niej, na podstawie uzyskanego przez (...) S.A. w W. tytułu wykonawczego, postępowania egzekucyjnego. Następnie postanowieniem z dnia 13 października 2014 r. egzekucja z nieruchomości dłużników została umorzona wobec nie przedłożenia przez wierzyciela postanowienia o nadaniu klauzuli wykonalności wydanego w trybie art. 788 k.p.c wobec przejścia uprawnień (w związku z przejęciem (...) S.A. przez (...) Bank (...) S.A). Następnie postanowieniem z dnia 31 grudnia 2014 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w S. umorzył postępowanie egzekucyjne wobec stwierdzenia, że z egzekucji nie uzyska się sumy wyższej od kosztów egzekucyjnych.

(dowód: bankowy tytuł egzekucyjny nr (...) z dnia 18.11.2011 r. k. 242, postanowienie SR w S. z dnia 20.01.2012 r., sygn.. akt I Co 9176/11, k. 243, zawiadomienie o wszczęciu postępowania egzekucyjnego k.244, postanowienie o umorzeniu egzekucji z mocy prawa z dnia 13.10.2014 r. k. 246, postanowienie o umorzeniu postępowania egzekucyjnego z dnia 31.12.2014 r. , k. 247)

Postanowieniem z dnia 28 kwietnia 2017 r. Referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym w S. I Wydziale Cywilnym, wydanym pod sygn. akt I Co 136/17 w trybie art. 759§2 k.p.c. uchylił zawiadomienie o wszczęciu egzekucji z udziału 1/2 w prawie własności nieruchomości należącego do pozwanej dokonane pismem z dnia 27 stycznia 2017 r. przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w S. albowiem, egzekucja ta prowadzona może być tylko i wyłącznie z majątku wspólnego małżonków, a wskazany udział w prawie własności nieruchomości jest elementem majątku osobistego pozwanej H. N..

(dowód: postanowienie SR w S. z dnia 28.04.2011 r. sygn. akt I Co 136/17 k. 234)

Pismem z dnia 7 maja 2018 r. (...) Bank (...) S.A. wezwał pozwaną H. N. jako dłużnika rzeczowego do zapłaty kwoty w wysokości 627 779,38 zł w terminie 7 dni od daty otrzymania wezwania. Pozwana pismem z dnia 17 maja 2018 r. odpowiedziała na wezwanie, wskazując, że w jej ocenie brak jest podstawy prawnej żądania banku.

(dowód: przedsądowe wezwanie do zapłaty z dnia 07.05.2018 r. k. 248, odpowiedź pełnomocnika pozwanej z dnia 17.05.2018 r. na przedsądowe wezwanie do zapłaty k. 249)

Zdaniem sądu pierwszej instancji powództwo jest częściowo zasadne.

W pierwszej kolejności podkreślił ten sąd, że w przedmiotowym stanie faktycznym ustanowiona została hipoteka kaucyjna, normowana przez art. 102 ustawy o księgach wieczystych i hipotece, uchylony ustawą z dnia 26 czerwca 2009 roku o zmianie ustawy o księgach wieczystych i hipotece oraz niektórych innych ustaw. Hipoteka kaucyjna to nieobowiązująca obecnie instytucja, która umożliwiała ustanowienie hipoteki do wysokości najwyższej sumy w celu zabezpieczenia wierzytelności o nieustalonej wysokości. Na mocy przepisów przejściowych do ustawy nowelizującej, w niniejszej sprawie zastosowanie znajdują przepisy ustawy obecnie obowiązującej. Ustanowiona w umowie między S. N. a powodem hipoteka kaucyjna zabezpieczała całość wierzytelności (obejmowała zarówno kapitał jak i świadczenia uboczne), hipoteka ta nie została ustanowiona z uwagi na konieczność objęcia nią roszczeń związanych z wierzytelnością hipoteczną ale nie objętych hipoteką zwykłą, takich jak np. odsetki za opóźnienie. Brak jest umownej hipoteki zwykłej, stanowiącej obok umownej hipoteki kaucyjnej co pozwalało sądowi pierwszej instancji na przyjęcie, że w przedmiotowym stanie faktycznym zastosowanie znajdują przepisy ustawy o księgach wieczystych i hipotece

w brzmieniu obecnie obowiązującym (tak uchwała SN z dnia 18 stycznia 2019 r., sygn. III CZP 66/18). Zgodnie z art. 65 ust. 1 ustawy o księgach wieczystych i hipotece w celu zabezpieczenia oznaczonej wierzytelności można nieruchomości obciążyć prawem, na mocy którego wierzyciel może dochodzić zaspokojenia z nieruchomości bez względu na to czyją stała się własnością, z pierwszeństwem przed wierzycielami osobistymi właściciela nieruchomości (hipoteka). Art. 75 ust. 1 powołanej ustawy wskazuje, że zaspokojenie wierzyciela hipotecznego z nieruchomości następuje według przepisów o sądowym postępowaniu egzekucyjnym, chyba że z nieruchomości dłużnika prowadzona jest egzekucja przez administracyjny organ egzekucyjny. Jeśli zobowiązany nie wykonuje należnego świadczenia pieniężnego, to wierzyciel hipoteczny realizuje swoje uprawnienia na podstawie przepisów kodeksu postępowania cywilnego dotyczących postępowania egzekucyjnego. W ocenie sądu pierwszej instancji wierzyciel hipoteczny musi uzyskać tytuł wykonawczy, którym jest tytuł egzekucyjny zaopatrzony w klauzulę wykonalności (art. 776 k.p.c.). Jeżeli egzekucja jest skierowana przeciwko dłużnikowi hipotecznemu, który nie jest dłużnikiem osobistym, to w klauzuli wykonalności należy zastrzec dla niego prawo powoływania się na ograniczoną odpowiedzialność tylko z nieruchomości, o ile nie zostało to zastrzeżone w samym tytule, stosownie do art. 792 k.p.c.

Zdaniem sądu pierwszej instancji z okoliczności niniejszej sprawy wynika, że w księdze wieczystej prowadzonej dla nieruchomości położonej w S. przez Sąd Rejonowy w S. VI Wydział Ksiąg Wieczystych pod numerem (...), ustanowiona została hipoteka umowna kaucyjna w kwocie 740 000 zł celem zabezpieczenia przysługującej powodowi wierzytelności. Nieruchomość ta stanowi współwłasność, po 1/2 części udziału w prawie własności, kredytobiorcy S. N. oraz H. N.. Pozwana wraz z mężem zawarła w dniu 8 sierpnia 2011 r. umowę majątkową małżeńską, ujawnioną w treści księgi wieczystej, znoszącą majątkową wspólność ustawową małżeńską. W tych okolicznościach pozwana H. N. jest dłużnikiem rzeczowym odpowiadającym tylko z nieruchomości oraz, in solidum z dłużnikiem osobistym (art. 519 § 2 pkt 2 k.c.) i okoliczności tej pozwana nie kwestionowała.

Pozwana podniosła zarzuty co do wysokości roszczenia oraz jego przedawnienia. Sąd pierwszej instancji uznał za uzasadniony zarzut kwestionujący wysokość roszczenia, chociaż nie z przyczyn wskazanych przez pozwaną, natomiast za chybiony uznał zarzut przedawnienia roszczenia. Zgodnie z art. 73 ustawy o księgach wieczystych i hipotece właściciel nieruchomości niebędący dłużnikiem osobistym może niezależnie od zarzutów, które mu przysługują osobiście przeciwko wierzycielowi hipotecznemu, podnosić zarzuty przysługujące dłużnikowi oraz te, których dłużnik zrzekł się po ustanowieniu hipoteki. Na tej podstawie pozwana była uprawniona do zgłaszania zarzutów i powołania się na okoliczności warunkujące jej odpowiedzialność.

Roszczenia z tytułu umowy kredytu są roszczeniami okresowymi, i zgodnie z treścią art. 118 k.c. termin ich przedawnienia wynosi 3 lata. Art. 120 k.c. stanowi, że bieg terminu przedawnienia rozpoczyna się z dniem wymagalności roszczenia. Z art. 78 ust. 2 ustawy o księgach wieczystych i hipotece wynika, że jeżeli wymagalność wierzytelności hipotecznej zależy od wypowiedzenia przez wierzyciela, wypowiedzenie jest skuteczne względem właściciela nieruchomości niebędącego dłużnikiem osobistym, gdy było dokonane w stosunku do niego. Celem powyższej regulacji jest ochrona interesów właściciela obciążonej nieruchomości, który nie jest dłużnikiem osobistym. Przepis ten ma chronić właściciela nieruchomości przed skutkami wcześniejszej wymagalności zabezpieczonej wierzytelności, gdy wynika to z jednostronnej czynności wierzyciela hipotecznego.

Pozwana wymagalność przedmiotowego roszczenia wobec niej łączy z odebraniem przez nią korespondencji adresowanej do jej męża, zawierającej kierowane do niego wypowiedzenie umowy, w jej ocenie termin przedawnienia roszczeń powoda upłynął z dniem 1 września 2014 roku. Zdaniem sądu pierwszej instancji aby roszczenie powoda było wymagalne również wobec pozwanej, tj. dłużnika rzeczowego, niezbędnym jest aby informacja o wypowiedzeniu kierowana była do niego osobiście, może to mieć miejsce także poprzez zawiadomienie wierzyciela o dokonaniu wypowiedzenia umowy wobec wierzyciela osobistego. Fakt, iż pozwana odebrała korespondencję adresowaną do jej męża nie jest równoznaczny z zawiadomieniem jej samej o wypowiedzeniu umowy, nie można tej czynności traktować jako wezwania pozwanej do zapłaty gdyż korespondencja adresowana była dla S. N., tym samym brak jest przesłanek pozwalających uznać, że wierzytelność wobec pozwanej stała się z tym momentem wymagalna. Datą wymagalności roszczenia powoda wobec H. N. jest data określona zgodnie z przedsądowym wezwaniem do zapłaty kierowanym bezpośrednio do pozwanej. Pismo to datowane jest na dzień 7 maja 2018 r., pełnomocnik

pozwanej odpowiedział na nie pismem datowanym na dzień 17 maja 2018 r, z akt sprawy nie wynika w jakiej dacie pozwana odebrała wezwanie do zapłaty, jednak bezsprzecznym jest, że tego dokonała i zapoznała się z jego treścią. Tak więc, wobec trzy-letniego terminu przedawnienia roszczenia powoda, w dniu złożenia pozwu nie uległo ono przedawnieniu. Przedawnieniu natomiast uległo roszczenia powoda wobec męża pozwanej S. N.. Tym samym zgodnie z treścią art. 77 u.k.w.h. powód może egzekwować swoją wierzytelność tylko z obciążonego hipoteką udziału w prawie własności nieruchomości należącego do pozwanej w zakresie kwoty należności głównej 368 129, 64 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 5 lipca 2018 r. tj. daty wystawienia wyciągu z ksiąg bankowych.

Wobec małżonka powódki prowadzona była egzekucja w oparciu bankowy tytuł egzekucyjny nr (...) z dnia 18 listopada 2011. opatrzony klauzulą wykonalności na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w S. z dnia 20 stycznia 2012 r. Termin przedawnienia roszczeń stwierdzonych bankowym tytułem egzekucyjnym wnosi 3 lata. Bankowy tytuł egzekucyjny nie jest surogatem orzeczenia sądowego, nie powoduje on przerwy biegu terminu przedawnienia, (tak SN w wyroku z dnia 30 lipca 2003 r. sygn. akt II CKN 363/01). Bieg terminu przedawnienia zgodnie z, treścią art. 123 § 1 pkt 1 k.c. przerywa się przez każdą czynność prawną przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznania sprawy lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju. Taką czynnością jest między innymi wniosek o nadanie klauzuli wykonalności czy też wszczęcie postępowania egzekucyjnego. Po każdej przerwie terminu przedawnienia biegnie on na nowo, a skutek ten następuje od dnia następującego po uprawomocnieniu się postanowienia komornika o umorzeniu egzekucji jako bezskutecznej. Powód nie wykazał w jakiej dacie doszło do uprawomocnienia się postanowienia o umorzeniu postępowania egzekucyjnego z dnia 31 grudnia 2014 r., jednak biorąc pod uwagę reguły doświadczenia życiowego. Sąd uznał, że postanowienie to uprawomocniło się z dniem 31 stycznia 2015. Zważając na powyższe, wobec S. N. termin przedawnienia roszczenia powoda upłynął z dniem 1 lutego 2018 r. Przedawnienie wierzytelności powoda wobec męża powódki nie niweczy jego prawa, dochodzenia jej od dłużnika rzeczowego z tym, że nie może dochodzić on roszczeń ubocznych. Co do kwoty 246.306,86 zł tytułem odsetek ustawowych za opóźnienie naliczonych od kwoty kapitału kredytu za okres od dnia 2 września 2011 r. do dnia 4 lipca 2018 r. powód może domagać się od pozwanej na mocy art. 77 u.k.w.h. odsetek nieprzedawnionych. Roszczenie o odsetki za opóźnienie przedawnia się jednak najpóźniej z chwilą przedawnienia się roszczenia głównego. Tak więc powód nie może domagać się od pozwanej odsetek za opóźnienie liczonych od dnia 2 września 2011 r. do dnia 4 lipca 2018 r. gdyż wobec pozwanej roszczenie wymagalne stało się z dniem 5 lipca 2018 r. i od tej daty mogą być wobec niej naliczane odsetki za opóźnienie. (tak. SA w Katowicach, wyrok z dnia 13 listopada 2018 r., sygn. akt I ACa 1209/17. SA w Katowicach wyrok z dnia 14 lutego 2018 r., sygn. akt I ACa 280/17, uchwała składu 7 sędziów SN z dnia 26 stycznia 2005 r., sygn. III CZP 42/04). Dlatego też, w zakresie kwoty 246 306,86 sąd oddalił roszczenie powoda.

Wskazał sąd pierwszej instancji, iż zgodnie z art. 6 k.c. ciężar udowodnienia należności w kwocie 16 737,70 zł leżał po stronie powoda. Sąd nie ma obowiązku dążenia do wszechstronnego zbadania wszystkich okoliczności sprawy i nie jest zobowiązany do zarządzania dochodzenia w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie. Nie ma też obowiązku przeprowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 232 k.p.c.). Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach (art. 3 k.p.c.), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.) spoczywa na tej stronie, która z tych faktów wywodzi skutki prawne. W przypadku braku należytego udowodnienia twierdzeń o faktach powstają dla strony ujemne skutki. W ocenie sądu pierwszej instancji powód nie udowodnił prawdziwości jego twierdzeń co do zasadności roszczenia zarówno w zakresie kwoty 16.737,70 zł z tytułu odsetek umownych naliczonych zgodnie z Regulaminem od kwoty kapitału kredytu za okres od dnia 2 lutego 2011 r. do dnia rozwiązania umowy tj. dnia 1 września 2011 r. jaki i kwoty 700 złotych tytułem opłat windykacyjnych. Co do kwoty 16.737,70 zł powód nie wskazał w jaki sposób dokonał wyliczenia przedmiotowej kwoty, powołuje się jedynie na Regulamin nie popierając się żadnym szczegółowym wyliczeniem wskazanej kwoty. Co do kwoty 700 złotych tytułem opłat windykacyjnych, powód na zarzut pozwanej wskazał, że kwota ta jest zasadna, jest to opłata za nieterminowa płatność pobierana miesięcznie w wysokości 100 zł a wynika ona z Tabeli Opłat i Prowizji dla Małych Firm (...). Jednakże z historii spłaty kredytu od dnia 17 lipca 2008 do dnia 3 lipca 2018 r. nie wynika, ile rat zapłaconych zostało po terminie, uiszczonych zostało 10 opłat za nieterminową spłatę w łącznej kwocie 735 zł. Powód nie przedstawił wystarczających dowodów, pozwalających uznać zasadność jego

roszczenia również w zakresie tej kwoty. Zdaniem sądu pierwszej instancji słuszny był zarzut błędnego określenia przez sąd w wydanym nakazie zapłaty zakresu odpowiedzialności dłużniczki. Jako dłużnika rzeczowego, odpowiedzialność H. N. ograniczona jest do nieruchomości dla której sąd Rejonowy w S. VI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą o numerze (...) do wysokości hipoteki ustanowionej na tej nieruchomości. Co do wysokości spłaconego przez S. N. zadłużenia, dowody przedstawione w tym zakresie przez powoda nie budzą wątpliwości sądu pierwszej instancji, są jasne i jednoznacznie pozwalają na stwierdzenie zasadności wysokości dochodzonego przez powoda roszczenia.

O kosztach procesu sąd pierwszej instancji orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. zgodnie z zasadą stosunkowego rozdzielenia kosztów odpowiednio do wyniku procesu, przy czym Sąd ten wziął pod uwagę łączną kwotę jakiej powód domagała się zasądzenia od pozwanej czyli 631.874,20 zł. Łącznie koszty procesu wyniosły 40.024 zł, a na kwotę tych kosztów składały się opłata sądowa w kwocie 18.407zł, opłata skarbową od pełnomocnictwa udzielonego przez powoda w kwocie 17 zł, oraz kwoty po 10.800 zł kosztów zastępstwa procesowego powoda i pozwanej. Powód wygrał w 58,26%, stąd też sąd pierwszej instancji zasądził od pozwanej, na rzecz powoda kwotę 12 518 zł tytułem zwrotu poniesionych przez powoda kosztów procesu.

Od wyroku tego apelację wniosła pozwana.

Zaskarżyła wyrok w punktach 1 i 3.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła:

1. Naruszenie prawa materialnego, a to :

- art. 78 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982r. o księgach wieczystych i hipotece przez błędną wykładnię wyrażającą się w przyjęciu, że skutek określony w tym przepisie może wywrzeć wyłącznie wypowiedzenie skierowane bezpośrednio jako do dłużnika rzeczowego oraz przez niewłaściwe zastosowanie wyrażające się w uznaniu, że w niniejszej sprawie nie doszło do skutku wypowiedzenia wobec pozwanej jako dłużnika rzeczowego w sytuacji, gdy powód wszczął w stosunku do pozwanej postępowanie egzekucyjne, którego przedmiotem była egzekucja z nieruchomości dłużników- udziału po 1/2 w niezabudowanej działce położonej w s. przy ul (...), w toku którego pozwana otrzymała dokumenty, z których jednoznacznie wynikał zamiar powoda odzyskania przedmiotowej wierzytelności zabezpieczonej hipoteką,

2. naruszenie prawa procesowego, które miało wpływ na treść rozstrzygnięcia, a to :

- art. 233 §1 k.p.c. przez dowolną ocenę materiału dowodowego wyrażającą się w pominięciu przy wydaniu zaskarżonego orzeczenia wniosków płynących z dokumentów złożonych przez stronę pozwaną pismem z dnia 20 marca 2019r., tj. zawiadomienia o wszczęciu egzekucji z nieruchomości i wezwania do zapłaty długu z dnia 11.04.2013r. skierowanego do pozwanej, postanowienia z dnia 13.10. 2014r. skierowanego do pozwanej oraz do S. N., postanowienie o umorzeniu egzekucji skierowanego do pozwanej i S. N., sygn. akt I Km 2331/12,

- art. 233 §1 k.p.c. przez dowolną ocenę materiału dowodowego wyrażającą się w przyjęciu, że pozwana wymagalność przedmiotowego roszczenia łączy wyłącznie z odebraniem przez nią korespondencji kierowanej do jej męża, zawierającej kierowane do niego wypowiedzenie umowy w sytuacji, gdy pismem z dnia 20 marca 2019r. pełnomocnik pozwanej złożył wniosek o przeprowadzenie dokumentów, z których wynika, że w postępowaniu egzekucyjnym prowadzonym przez komornika sądowego przy Sądzie w Nowym Sączu, pozwana musiała powziąć wiedzę o zamiarze egzekwowania należności przez wierzyciela hipotecznego.

Powołując się na powyższe domagała się zmiany zaskarżonego wyroku przez oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów procesu na rzecz powódki za obie instancje, ewentualnie domagała się uchylenia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja zasadna nie jest zatem skutku odnieść nie może. Wbrew podnoszonym przez skarżącą zarzutom zaskarżony wyrok ostatecznie jest trafny.

Na wstępie wskazać trzeba, że bezspornym (nigdy nie kwestionowanym ani w toku procesu przed sądem pierwszej instancji ani w apelacji, wynika to także z aktualnej treści księgi wieczystej) w sprawie jest, iż pozwana jest dłużnikiem rzeczowym albowiem jest współwłaścicielką, obecnie w 1/2, nieruchomości gruntowej położonej w S., zapisanej w KW Nr (...), a w dziale IV wpisana jest na rzecz powoda hipoteka umowna kaucyjna do kwoty 740.000zł zabezpieczająca spłatę wierzytelności wynikającej z udzielonego kredytu, odsetek i innych kosztów. Obecnie w apelacji pozwana nie kwestionuje już wysokości zadłużenia z tytułu niespłaconego kredytu udzielonego jej mężowi S. N. przez poprzednika prawnego powoda. Jeśli natomiast idzie o dokonane przez sąd pierwszej instancji ustalenia faktyczne poczynione na podstawie dowodów z dokumentów urzędowych i prywatnych w postaci: wyciągu z ksiąg bankowych, umowy kredytu obrotowego nr BL3 (...), oświadczenia o ustanowieniu hipoteki z dnia 2.06.2008r., oświadczenia o poddaniu się egzekucji w trybie art. 97 Prawa bankowego z dnia 2.06.2008r., porozumienia o restrukturyzacji kredytu udzielonego na podstawie umowy kredytu obrotowego nr (...) 2.6. 2008r., porozumienia o restrukturyzacji zadłużenia wynikającego z umowy kredytu obrotowego nr (...) z 2.6. 2008r., zmienionej porozumieniem o restrukturyzacji kredytu zawartym w dniu 1.09. 2009r. wraz z późniejszymi zmianami, oświadczenia o poddaniu się egzekucji, historii spłat kredytu, historii zmian struktury zadłużenia od 16.05.2014r. do 18.08.2018r., wypowiedzenia umowy o kredyt płatniczy restrukturyzacyjny, potwierdzenia odbioru korespondencji podpisanego przez pozwaną, bankowego tytułu egzekucyjnego nr (...), postanowień SR w S.: z dnia 20.01.2001r. sygn. akt ICo 9176/11 o nadaniu klauzuli wykonalności, z dnia 13.10.2014r. o umorzeniu egzekucji, z dnia 31.12. 2014r. o umorzeniu postępowania egzekucyjnego, z dnia 28.04.2011r., sygn. akt I Co 136/17 o uchyleniu zawiadomienia o wszczęciu egzekucji, zawiadomieniu o wszczęciu postępowania egzekucyjnego z 11.04. 2013r., przedsądowego wezwania pozwanej do zapłaty z 07.05.2018r. i odpowiedzi pozwanej na to wezwanie- to Sąd Apelacyjny je podziela. Prawdziwości tych dokumentów pozwana nie kwestionowała i nie kwestionuje w apelacji, zatem Sąd Apelacyjny podziela ustalenia faktyczne dokonane przez sąd pierwszej instancji na podstawie wyżej wskazanych dokumentów bez ponownego ich powtarzania. Wbrew zarzutom zawartym w apelacji sąd pierwszej instancji czyniąc ustalenia faktyczne wziął pod uwagę dokumenty złożone przez pozwaną w piśmie procesowym z dnia 20 marca 2019r., a to zawiadomienie o wszczęciu egzekucji i wezwania do zapłaty długu, postanowienie z dnia 13.10. 2014r. skierowane do pozwanej oraz jej męża oraz postanowienie o umorzeniu egzekucji z nieruchomości dłużników skierowanego do pozwanej oraz do S. N., sygn. akt komorniczych KM 2331/12, tyle tylko, że wyciągnął z nich inne wnioski, niż skarżąca, co zostanie szczegółowo omówione w dalszej części uzasadnienia.

Rozważania co do zasadności apelacji należy zacząć od wskazania, że pozwana jest dłużnikiem rzeczowym jako współwłaścicielka w 1/2 nieruchomości, na której hipoteką umowną kaucyjną zabezpieczono spłatę wierzytelności wynikającej z udzielonego mężowi pozwanej kredytu, odsetek i innych kosztów. Zarzuty apelacji sprowadzają się do podnoszenia przez pozwaną zarzutu przedawnienia roszczenia, który skarżąca opiera na twierdzeniu, że skoro już w 2013r., po skierowaniu do niej zawiadomienia o wszczęciu egzekucji i wezwania do zapłaty długu, doręczenia jej postanowienia z dnia 13.10.2014r. oraz postanowienia o umorzeniu egzekucji z nieruchomości dłużników, pozwana musiała powziąć wiedzę o zamiarze egzekwowania należności przez wierzyciela hipotecznego, tym samym roszczenie stało się wymagalne wobec niej już w 2013r., uległo więc trzyletniemu przedawnieniu. Zarzut ten jest całkowicie chybiony.

Z mocy art. 65 ustawy o księgach wieczystych i hipotece – zwanej dalej u.k.w.h. w celu zabezpieczenia oznaczonej wierzytelności wynikającej z określonego stosunku prawnego można nieruchomość obciążyć prawem, na mocy którego wierzyciel może dochodzić zaspokojenia z nieruchomości bez względu na to czyją stała się własnością, i z pierwszeństwem przed wierzycielami osobistymi właściciela nieruchomości (hipoteka). Z mocy art. 75 u.k.w.h. zaspokojenie wierzyciela hipotecznego następuje według przepisów o sądowym postępowaniu egzekucyjnym. Rację ma sąd pierwszej instancji, iż jeśli zobowiązany nie wykonuje swego świadczenia pieniężnego to wierzyciel hipoteczny

dla realizacji swego uprawnienia musi dysponować tytułem wykonawczym, czyli tytułem egzekucyjnym zaopatrzonym w klauzulę wykonalności (art. 776 k.p.c.), ma zatem podstawy do wniesienia pozwu o zapłatę.

Jak wyżej podniesiono pozwana jest dłużnikiem rzeczowym odpowiadającym do wysokości swego udziału w nieruchomości obciążonej hipoteką. Wbrew zarzutom zawartym w apelacji przedawnienie roszczenia z tytułu kredytu w stosunku do dłużnika osobistego – kredytobiorcy nie ma wpływu na odpowiedzialność dłużnika rzeczowego jakim jest pozwana. Bowiem **z mocy art. 77 u.k.w.h. przedawnienie wierzytelności zabezpieczonej hipoteką nie narusza uprawnienia wierzyciela hipotecznego do uzyskania zaspokojenia z nieruchomości obciążonej. Przepisu tego nie stosuje się do roszczeń o świadczenia uboczne.** W okolicznościach niniejszej sprawy sąd pierwszej instancji zasądził na rzecz powódki jedynie świadczenie główne i nieprzedawnione odsetki. Zatem, wbrew zarzutom skarżącej sam fakt, że roszczenie z tytułu kredytu w stosunku do dłużnika osobistego przedawniło się, nie zwalnia pozwanej z odpowiedzialności jako dłużnika rzeczowego, co do należności głównej. Hipoteka zabezpiecza wierzytelność do wysokości 760.000zł, zatem sąd pierwszej instancji zasadnie zasądził na rzecz powódki kwotę 386.129,64 zł, z ograniczeniem odpowiedzialności pozwanej do wartości przysługującego jej udziału w nieruchomości (art. 319 k.p.c.).

Jeśli idzie o podnoszony w apelacji zarzut naruszenia przez sąd pierwszej instancji art. 78 ust. 1 u.k.w.h. poprzez brak przyjęcia, że roszczenie powoda uległo przedawnieniu, to zarzut ten jest całkowicie chybiony. Art. 78 ust. 1 u.k.w.h. stanowi, iż jeżeli wymagalność wierzytelności hipotecznej zależy od wypowiedzenia przez wierzyciela, wypowiedzenie jest skuteczne względem właściciela nieruchomości niebędącego dłużnikiem osobistym, gdy było dokonane w stosunku do niego. Przepis ten ma na celu ochronę dłużnika hipotecznego, chodzi o bowiem to aby nie był on zaskoczony wniesieniem do sądu sprawy o zapłatę, musi mieć możliwość dobrowolnego zaspokojenia wierzyciela hipotecznego. Dlatego też istotnie Sąd Najwyższy w swych orzeczeniach, także i w cytowanych przez pozwaną w apelacji, liberalizuje wymogi takiego wypowiedzenia stwierdzając, iż wystarczy aby dłużnik hipoteczny miał świadomość, że wierzyciel hipoteczny będzie domagał się od niego zapłaty długu zabezpieczonego hipoteką. Wbrew jednakże twierdzeniom skarżącego nie ma to żadnego przełożenia na ewentualne przedawnienie wierzytelności zabezpieczonej hipoteką albowiem jak wyżej podniesiono istotą zabezpieczenia hipotecznego jest, zgodnie z art. 77 u.k.w.h., że przedawnienie wierzytelności zabezpieczonej hipoteką nie narusza uprawnienia wierzyciela hipotecznego do uzyskania zaspokojenia z nieruchomości obciążonej. Sąd Apelacyjny podziela ustalenia sądu pierwszej instancji, co do daty, w której wypowiedziano pozwanej wierzytelność hipoteczną, zgodnie z art. 78 ust. 1 u.k.w.h., jednakże gdyby nawet przyjąć, jak zarzuca skarżąca, że już w 2013r. miała świadomość, że wierzyciel hipoteczny będzie egzekwował wierzytelność zabezpieczoną hipoteką od niej jako dłużnika hipotecznego, to i tak, wbrew podnoszonym w apelacji zarzutom nie skutkowałyby to przedawnieniem wierzytelności zabezpieczonej hipoteką.

Z tych też względów podnoszony przez skarżącą zarzut przedawnienia wierzytelności zabezpieczonej hipoteką w części dotyczącej należności głównej i nieprzedawnionych odsetek jest chybiony i zasadnie sąd pierwszej instancji go nie uwzględnił.

Zatem apelacja na uwzględnienie nie zasługiwała, należało ją więc oddalić na mocy art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na mocy art. 98 k.p.c. oraz § 2 pkt 7 w zw. z §10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

SSA Joanna Naczyńska SSA Ewa Jastrzębska SSO del. Tomasz Tatarczyk